6

SPECIMEN MEDICUM INAUGURALE,

D E

MORBIS EX MENSTRUIS PER ÆTATEM CESSANTIBUS.

AUSPICE DEO OPTIMO MAXIMO

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,

D. JOH. JACOBI VITRIARII,

J. U. D. ET JURIS PUBLICI AC PRIVATI PROFESSORIS ORDINARII.

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI *Consensu,*

& Nobilissimae FACULTATIS MEDICAE *Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis ritè ac legitimè consequendis,

Solemni & publicè examini exponit

JOHANNES LUDOVICUS REGEMANN,

Bremensis.

Ad diem 17. *Septembris* 1737. *Horis à* 9 *ad* 11.

loco solito.

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud CONRADUM WISHOFF. 1737.

HERMANNO BOERHAVE.

PROMOTORI GRATISSIMO

EN! ſumme Virorum, chartaceum TIBI offero munuſculum: non ut cogitem, multa & maxima, quibus TIBI obſtrictum, obligatumque, me ſentio, exſolvere nomina. Plurimum abſum ab eo. Sceleratum potius ingrati animi ſtigma, hoc pacto, declinare ſtudeo.

Ne

Ne vero crimini des mihi, quod salsa TIBI litem mola, supplicibus oro verbis; thura non habere doleo.

Optimam quamvis, de Spectata TUA, spem concepi, Humanitate, fore, ut ne, cujus felicitatum curam, ultro Ipse, tam generoso, in TE suscepisti, perfecisti, animo, patrocinio Tuo deseras. Fac modo, vicissim experiaris, qua inviolata fide, qua reverentia, sim, dumque ero, constanter fuero

Dabam Leidæ
Ipsis Idibus Septembribus
MDCCXXXVII.

Cliens Tuus addictissimus
JOHANNES LUDOVICUS
REGEMANN.

SPECIMEN MEDICUM

INAUGURALE,

DE

MORBIS EX MENSTRUIS

PER ÆTATEM CESSANTIBUS.

§. 1.

Anguinis per genitalia, quæ virginibus & fœminis, justæ ætatis, bene valentibus, singulis plerumque, nisi gravidæ hæ sint, aut lactent mensibus, accidit excretio, Menstrua vocant Medici, Fluxum Menstruum, Menses &c.

§. 2. Justam quam diximus ætatem §. 1, vitæ spatium, quod

pubertatem inter, & senectutem decurrit, constituere, experientia iisdem innotuit.

§. 3. Utrisque in accelerandis, vel retardandis, multas efficiunt varietates, temperatura & habitus corporis, animi studia, educatio, vitæ genus, morbi, nec non regionum quam maxime diversitas; hinc liquet, nec ætatem illam §. 1, certis præcise annis, sed latitudine tantum quadam, esse determinandam.

§. 4. Nostris sic §. 3, anni utplurimum, eam §. 1. 2. absolvunt, a sexto & decimo ad quinquagesimum.

§. 5. Hæc dum vivitur ætas §. 4. & viget conditio §. 1, quæ sanitatem faciunt muliercularum, non solum cuncta fere, a rite ipsis solutis pendent menstruis; sed morbi quoque, quibus supervenerint, iisdem judicantur quam plurimi.

§. 6. Quodsi vero ita natura comparatum sit, ut quibus ex rebus, summa ad nos dimanat utilitas, ex iisdem, vitio quodam interveniente, nascatur extrema pernicies; quid mirum, non multis ac variis, immo innumeris, & atrocibus satis, amabile obnoxium genus esse morbis? fluxus hic §. 1. 5. vitium si contrahit, aut emanet, aut supprimitur, aut rarius, aut parcius, aut ultra vires procedit? plena eorum sunt castissimorum naturæ observatorum scripta, quæ adeunda sis.

§. 7. Graviora tamen nisi his, non leviora certe, quam sæpissime ipsum, in juvenculis primo erumpere conantem, & cessantem denique in annosioribus, comitantur symptomata.

§. 8. Omni cogitatione, curaque, reliquis sepositis, ad id maxime incumbere, in præsenti est animus, ut quæ, ætatis lege subsistentem penitus illum, aut antevertere, aut subsequi solent pathemata, breviter exponam, & absolute, quam possum, complectar.

§. 9. Fieri autem cum nequeat, ut certi aliquid de re quadam prædicemus, nisi illa demum ipsa, nobis penitus perspecta, seu quod idem est, per causas sit cognita; hinc ante dispiciendum nobis erit, certam omnimode, & eruptionis menstruorum §. 1, & abolitionis §. 8, reddamus rationem, ad expli-

explicanda quam accedamus phænomena.

§. 10. Sed ut in aliis ſæpe numero rebus, ſenſus quemque ſuus, & ratio ſua quemque ducit: ita & in menſtruorum, inprimis ſolutionis, conſtituenda cauſa, Medici in diverſa dilapſi ſunt celeberrimi. Hi ſanguinis qualitatem, quantitatem illi, utramque iſti accuſant; lunam alii, alii fermentum, univerſale, particulare, ſales, &, neſcio quas inſuper, qualitates, in ſubſidium vocant, occultas.

§. 11. Precarias authorum percutere, & enervare opiniones, inſtituti noſtri §. 8. haud fert ratio; nec precium foret, operam in his collocaſſe, veritate quippe ſtabilita, errores ſua evaneſcent ſponte; hanc in aprico ponamus, erimus ſoliciti.

§. 12. Quo vero faciliori id expediamus negotio, ab ætatis potiſſimum conſideratione, quæ, antiquiſſimis artis noſtræ Magiſtris id docentibus, maximam ad cauſarum inventionem ſuggerit facultatem, oratio noſtra ordienda.

§. 13. Pubertas eſt, ſub cujus auſpiciis, virgini menſtrua fieri diximus §. 2; tranſiit circa illam corpus, ex laxiori in elaſticum magis & robuſtum, ita ut ſolida, fluidorum magis renitantur actioni, & reſiſtant, nec valeant hæc, ut ante, canales ſuos in longum producere; hinc nec corpus amplius in tantum excreſcit, ſed incrementi ſui terminum fere eſt adeptum.

§. 14. Omnia autem hæc, non impediunt, quin eadem ſemper ac olim, chyli & ſanguinis, conficiatur quantitas, immo juvant magis: robur enim acceſſit ſimul, vaſis & viſceribus, quæ alimenta in chylum, huncque in bonum ſanguinem vertunt.

§. 15. Vitæ ergo hunc quando contigerunt terminum §. 13, evacuationes niſi augeantur, reſidua certe erit portio quædam liquidi, quæ neque in corporis nutrimentum, aut incrementum, neque ad amiſſi, per vim vitæ & ſanitatem, jacturam reſarciendam, impendi poterit. Hæc in carnes vel pinguedinem abſumatur, aut intra vaſa coacervetur neceſſe eſt.

§. 16.

§. 16. Hæc in maribus æque ac in fœminis evenient; & nisi his forte magis propria fuerint ob vasorum laxitatem, cutis stricturam, hincque pendentes remissiorem caloris gradum, perspirationem minorem, pondus tamen quolibet etiam in illis mense augescere, & facta demum critica quadam evacuatione, ad pristinum statum redire, Statica nos docet.

§. 17. Tantum autem abest, ut evacuationes augeantur §. 15, ut reliquas, simul sumtas, immense quantum superans, Sanctoriana puta perspiratio, minuatur potius, & extenuetur.

§. 18. Carne ergo & toris luxuriabit corpus, aut pinguescet? hæc quibus fiunt, menstruis nisi plane immunes esse, parcius saltem purgari traditum est; illas itaque non morabimur, utpote ad scopum nostrum minus facientes, inquisituri potius, quid mutationes vitæ inevitabiles, in iis producere queant, & debeant, quibus denique in vasis redundabit cruor, §. 15.

§. 19. Illis scilicet, cum nec uterum ferunt, nec ubere fœtum alunt, cui & supra § 1. cautum est, tument vasa, inprimis venosa, utpote facilius distensibilia, cor urgetur, violenter distenditur, acceleratur ipsius contractio, intenduntur vires, validius & velocius propellitur sanguis, rarefit; magis expanduntur, distenduntur vasa, per consequentiam, dimetientem naturali acquirunt majorem; cum vero aliquod maxumum detur in violenta vasorum dimetiente, quod si tenent rupturæ sint proxima, hoc sensim sensimque attingunt.

§. 20. Oriuntur hinc §. 19. varii in corpore effectus: Torpor, lassitudo, tarditas, gravitas, appetitus prostratus, nausea, raro vomitus, languor, anxietas ad præcordia, respiratio parva, difficilis, anhelosa, palpitatio cordis, pulsatio arteriarum, calor auctus, capitis dolor, livor circa oculos, obvolutatio scintillarum, vertigines corpore vel leviter incurvato, prono.

§. 21. Hæc jam hucusque §. 19. provecta, si violentiæ adhuc dum increscant causæ, sanguinis duntaxat quantitas & velocitas, vel alterutra harum, singulæ quippe eundem effectum producere sufficiunt; non potest non quin vas rumpatur, vel alio quocunque modo sanguis exitus viam sibi quærat.

§. 22.

§. 22. Aortæ autem deſcendentis ſpatioſior capacitas, uteri ſitus, & ſtructura poroſa, ponderoſæ ſatis ſuppetunt rationes, in vaſis cur accumulatus ſanguis §. 18. 19. ad uterum potiſſimum ruat & rapiatur.

§. 23. Quod ad vaſa quæ ad uterum & vaginam decurrunt? ſunt illa, ex ſpermaticis, hypo- & epi-gaſtricis, hæmorrhoidalibus. Notandum vero: nullas in venis dari valvulas, nec defectum hunc aliunde ſuppleri; omnia denique vaſa, & arterias, & venas, tortuoſo vermiculari reptatu, non ſolum miris & mutuis inter ſe concurſibus, inoſculationibus, communicare, & in plexus uniri reticulares; ſed innumeros quoque laterales, arterias emittere, ramulos, oſculis ſuis in uteri cavum & vaginam hiantes, ibique aſſidue tenuem, lymphaticum pluentes rorem.

§. 24. Huc igitur copia delatus § 22, & impetu pulſus, ſanguis, per dictos §. 23. projectus canales, oppoſitis quandoque, ut facile apparet, actus in ſe nixibus, venis inſuper, cum ipſæ ſemel receptum non tam facile propellere valeant ſanguinem, omni ope deſtitutæ § 23, appellenti de novo, tranſitum quaſi negantibus, velocitate fracta, & compreſſa fere, aliqualem nectit moram.

§. 25. Dato ergo tempore, plus ſanguinis adfertur ad uterum, quam ab ipſo iterum defertur; hinc accumulatur in vaſis, hæc replet, diducit, explicat, diſtendit; laterales §. 23. una neceſſario diducuntur, ampliantur pori; alieno infarciuntur humore, craſſiori nempe conſueto; rubrum ſenſim admittunt ſanguinem; hic circulantis continue iteratis impulſu, percuſſionibus, preſſus, ſuperatis impedimentis perrumpit; preſſione hac, motu, calore, ulterius dilatantur pori; totus tandem floridus, guttatim, non pleno, nec continuo rivo effluit ſanguis; delabitur è ſinu pudoris; fiunt menſtrua, & durant, moles quam diu ſanguinis, apertos detinere valet canales.

§. 26. Ex dictis §. 23. 24. 25. intelligitur, quare tenſiones, dolores, & æſtus, ad dorſi ſpinam, lumbos, coxas,

& reliqua utero vicina, pruritus genitalium, eorumque uberior humectatio, excretio humoris albi, viſcidiuſculi, mox ſanguinolenti, qualis eſt lotura carnium, ſæpius nominatum præcedere ſoleant fluxum? Nec minus ratio datur, quare menſtruo fluxu imminente, tumida & craſſa, uteri, Anatomicis apparuerit, ſubſtantia? Denique cur mammæ repleantur, intumeſcant, adſurgant, ſororientur, doleant?

§. 27. Imminuta autem vi illa diſtrahente §. 25, & niſu §. 22, ſenſim paululum ſubſidunt vaſa, & vi ſua, qua pollent elaſtica, iterum ſe contrahunt. Idem lateralibus §. 25. jam conceditur poris. Hinc ſanguinem fundunt minori copia; mox humidum dimittunt ſanguinolentum ut antea §. 26; magis ſe conſtringunt; albidus, mucoſus quaſi effluit liquor; ad priſtinum denique, naturalem §. 23, redeunt ſtatum, antiquum exſequuntur munus, donec ſanguinis iterum adeo increverit moles, ut priora, per illam inducantur; ſymptomata, licet quodammodo leviora, utpote ſemel paſſa.

§. 28. Ocyus, tardius quidem hoc §. 27 fiet, pro diverſitate temperiei & uſus non naturalium; ordinaria tamen periodus eſt menſtrua §. 1. Stata autem ſemel, in individuis, cum victus conſuetudo ut plurimum ſit eadem, vix mutabitur, niſi mutatione forte inducta, a cauſis extraneis, aut incruſtatis tandem vaſis per vim vitæ & crebram violentæ expanſionis reiterationem.

§ 29. Quantitas non minus incerta eſt, nec niſi ex viribus æſtimanda Debita hinc erit, quæ corpus levat, non quæ debilitat. Minus autem humorum in corporis cum ſenſim cedat nutrimentum, moderate illa, a primis §. 13. increſcit temporibus, ad ſtabilem uſque ætatem, dein eadem fere manet.

§. 30. Sed non fert connata corpori corruptelæ interituſque neceſſitas, ut diu eodem queat perſiſtere ſtatu. Fortiora in dies redduntur ſolida; incipiunt tandem rigeſcere. Major enim per motum vitalem, quotidie fit compactio fibrarum, & vaſa quæ pluribus olim minoribus conſtabant vaſis, violenter

tenta

tenta toties, & ſic compreſſis, adunatis, & coalitis his, nunc tot fibris conſtant fortibus. Hinc expandi ſe, difficulter patiuntur; conantur potius arctare ſua cava; validius reagunt in cor, & projecta ex ipſo fluida.

§. 31. Ut queat igitur ſanguis, aucta hæc §. 30, vincere, ſuperare obſtacula, more dein erumpere conſueto §. 25, oportet, ſolito plus augeatur ipſius quantitas, velocitas, vel utraque §. 21.

§. 32. Velocitas, §. 31, per ſolam tandem vim vitæ, amplius vix excitabitur, quippe quæ, per validam, quæ cordi fit, reſiſtentiam §. 30, inſigniter frangitur; hinc a quantitate tunc magis aucta, notabilis ille exſpectari debet effectus; qui obtinebitur quam facillime, cum ipſa illa incipiens rigiditas, & abolitio vaſorum §. 30, plethoricam corporis augeat diſpoſitionem. Nec vero ſemper plenitudo ita increſcit: & chylificatio aliquando, ob memoratam §. 30, haud ita large procedit, rationem.

§. 33. Menſtruationis hinc præcipitatur ſubinde periodus §. 28; protrahitur quoque, & debita denique §. 32, per duos, tres, quatuor, immo tot quandoque menſes, mulieribus haud ſolvuntur menſtrua, ut immunes ipſis in poſterum futuras credideris.

§. 34. Calamitatibus jam §. 33, & miſeriis aperitur porta, & mulierculæ, in primis quæ copioſa olim menſtrua paſſæ, aut fœcundæ matres fuerunt, aut otio & gulæ deditæ vivunt, aut animus quibus ad magnas perturbationes eſt commotior, agitari iis, & fortiter premi incipiunt; exceptis forte ſolis, vergente quibus ſic ætate §. 30, natura laudatis §. 15. modis ſubvenit, opitulatur, aut quæ cum ætate, vivendi ſimul mutant methodum, accommodant.

§. 35. Priora nimirum §. 20, cum reliquis, quibus ipſis lapſa forte confligandum fuit ætate, non ſolum ingraveſcunt ſymptomata, ſed novum adhuc malorum hæc ſubſequitur agmen. Singulatim omnibus enarrandis jam ſuperſedeo, cum idonea infra mihi dabitur opportunitas, de plurimis eorum,

 cum

cum cæteris utpote mox dicendis communibus, pauca commentandi. Præcipua ſaltem luſtraturus cœptam ſemel §. 33. pertexo orationem.

§. 36. Latam §. 32, multo quidem temporis diſpendio §. 33. reſarciunt jacturam; eo tamen ſanguinis tandem aſſurgit, intenditur momentum, ut vaſorum §. 31. poſſit eludere, removere impedimenta. Tanto tum quandoque prorumpit impetu, ſæpe copia tanta, ut rupturam adeo majoris cujuſdam mentiatur vaſis, & vix, effrenus diu ruens, compeſci queat.

§. 37. Calidiores potius, ſanguineæ, cholericæ, & quæ paulo largius, præcedentibus purgatæ fuerunt temporibus, ſævis his §. 36. ſanguinis obnoxiæ deprehenduntur exundationibus; maxime tamen oriuntur, poſt repentinos, inſignes terrores, aut acri alia & vehementi quadam incitatione, inflammatis, incenſis a cauſa externa, mulierculis.

§. 38. Langueſcente ſcilicet ſanguinis §. 32, excitato per ſe §. 36, per accidens §. 37, momento, & reſeratis, præcedentem §. 25. in modum, ſolam forte exceperis ferociam; oſtiis, vix aliter fieri poteſt, quin notabilis ipſius fiat profuſio; reliqua enim ſtricta § 30, irritata §. 37. vaſa, ad debilitata ſemel hæc, liquida ſua impetu premunt loca, exprimunt fere. Perſiſtit dein hæmorrhagia a ſpaſmis habitum conſecutis, vel impediente rigiditate, quo minus canales ſe reſtituant, claudant.

§. 39. Ne vero copioſas illas §. 36, ſanguinis rejectiones, dicta § 38. ſolum quis putet ratione provenire. Ab acrimonia aliquando humorum, natales quoque ſuos mutuantur.

§. 40. Praeter enim quod haud æquabilis procedat circulatio §. 30, immo liquida in minimis utcunque incipiant hærere, ſtagnare vaſculis; præterea coctiones ob incipientem vaſorum & viſcerum rigiditatem, quam facillime turbantur, ingeſta minus bene ſubiguntur, cruda potius, lenta, viſcida, ſan-

guini,

guini, reliquis humoribus miſcentur, & ſic inepti magis hi redduntur ad fluendum; quo fit ut quoquo modo ſibi relicti §. 24, preſſi, in ſe invicem agendo, ſuam ſequantur naturam, acres fiant, petulci, rodentes, plus minus, pro ratione preſſionis diverſa.

§. 41. Apta ſic §. 40. redduntur, quæ urgente vitali motu poſſint, vaſa deſtruere, diſſolvere, aperire, liquida.

§. 42. Hanc facultatem §. 41. quando exerunt, ſanguis ſtatim ab initio haud confertus, nec copioſus, ſed parcus tantum exit, temporis vero progreſſu, majori funditur copia, & denique horribilis oritur hæmorrhagia. Sanguis inſuper calidiſſimus fertur; & delabens adeo, notabilem ardoris, ſubinde obſcuri doloris, inducit ſenſum. Quandoque cernitur floridus, ſeroſus nonnunquam, grumoſus quoque. Aliquando foetidus defluit, genitalia & reliquas partes rodens, exulcerans. Ex his Diagnoſis habetur.

§. 43. Præſagia, harum hæmorrhagiarum in genere, non ſunt optima; immo deſperatiſſima, & ſæpe ſæpius animam cum ſanguine dimittunt miſeræ. Meliora tamen ſperanda ſunt, ubi hæmorrhagia cauſis §. 38. debetur, quam ſi ultima §. 39. obtigerit. Illa enim quandoque curam admittit; hæc ob acrimoniam ſuam §. 40, continenter vaſorum ora, latera, ſtimulantem, vellicantem, rodentem, ſicque conſolidationem eorum prohibentem, inhibentem, fere nunquam domanda.

§. 44. Medela autem, ſi quæ locum habet, perficitur: ſedatis animi fluctibus, remotiſque cunctis commotionum fomitibus; ſitu corporis accommodato, quieto; aëre temperato; ſanguine, ponderatis bene circumſtantiis, inciſa vena, largius ſubtracto; affixis ſub mammis cucurbitis; immiſſis vino calido, vel aquæ calidæ, brachiis cum manibus; arctiori artuum deligatione, ſupra cubitos, genua; appoſitis ex aqua frigida, aceto, aut utriſque remixtis, ſpongiis vel ſpleniis, ad pubis, lumborum regionem; exhibitis abſorbentibus, nitroſis, anodynis, opiatis; alvo denique, ſi ſegnis vel ob-

ſtructa fuerit, leni clyſmate ſolicitata, ſoluta.

§. 45. Victus interim ſit tenuis; aſſumatur parum & ſæpius.

§. 46. Sic §. 44. 45. quandoque evadit mulier. Rariſſime quoque enormis ille fluxus, prioris caſus §. 36, citra ullam medicationem ſibi relictus, cum bono regimine, ſponte ceſſat ſua. Fit autem hoc, ſpaſmis pacatis, quando ſanguine majora exhauſta fere vaſa, laterales §. 23, non amplius urgent ramulos, ubi latera eorum, defectu liquidi affluentis, collabentia, ſubſidunt, ſtringuntur, conglutinantur, coaleſcunt.

§. 47. Ab hæmorrhagiis his §. 38. 39. haud raro, in perpetuum corporis languorem, cacochymiam, fœdum faciei colorem, cachexiam, febres lentas, tabes, leucophlegmatiam, hydropes, morbos œdematoſos &c. incurrunt mulieres, niſi exquiſita diæta, & ſedula cura, mala hæc avertantur, & vires analepticis, corroborantibus refocillentur; quamvis & hæc ſæpe numero Medicum deſtituant.

§. 48. Omnia tamen §. 47. licet effugerint, ne ſint ſecuræ nimis ſed curam gerant providæ, ut ne formidabilis uteri, quod fieri ſolet, hæmorrhagia recrudeſcat, exaſperetur. Poterit autem præcaveri, corpore motu exercitato, & ſanguine, quoties uſus poſcit, ex vena miſſo; juncto forte quibus, ſi dyſcraſia humorum urgeat, leni catharctico, aut alio corrigente.

§. 49. Hæc §. 36 ad 48. de uteri hæmorrhagiis. Videamus ulterius, quid frigidioribus inſuper, & phlegmaticis, ex impeditiori menſium ſucceſſu §. 33. mali præ cæteris portendat.

§. 50. Docet corporis hiſtoria ſani, in laudatæ §. 49. temperiei corporibus, vaſa ſanguinea anguſta magis, lateralia vero latiora exiſtere; cæteris igitur paribus, ſpecialem ipſis ineſſe propenſionem ad uberiorem ſeri ſecretionem, nemo facile inficias ire poterit, illas proportionatas ſemper fieri, qui perpenderit, velocitati liquidi moti & vaſis ſecretorii orificio.

§. 51.

§. 51. Constitit autem: sanguinem vi situs uteri, nec non structuræ ipsius & arteriæ aortæ, ad uterum potissimum ruere §. 22, inibi aliqualem nectere moram §. 24; dari denique ramulos arteriarum uteri & vaginæ laterales, quorum sit, limpidum secernere & in hæc loca depluere liquidum §. 23; ergo nec quis negabit idem §. 50. & hic valere, immo potiori jure.

§. 52. Nec mirum hinc, præ reliquis, illas §. 49. esse succulentas, serosas magis, & humidiores habere uteros, cum natura earum §. 50. 51. id involvat. Longe tamen alia res est, quantitas excreti humoris, si excedat nimium: hoc enim labefactis, ampliatis, aut morbose affectis, vasculis illis fit secretoriis §. 23, & manifesto, notabili exitu è locis se exerit; Medicis affectio hæc, Fluoris albi, uterini, muliebris &c. nomine venire consuevit.

§. 53. Data occasione, omni a pubertate tempore, quandoque hoc corripiuntur vitio miseræ; maxime interim familiare, & fere commune est fœminis §. 49, facta mutatione §. 33, licet & reliquis §. 37, sub eadem hac conditione.

§. 54. Sanguinis quippe aucta quantitate, consequenter & decubitu ad uterum §. 22, consuetum ille affectat exitum §. 25. & lateralium §. 23. ora urget meatuum; haec arctiora facta, cum vasa incipiant rigescere §. 30, fortiter ipsius, diu sustinent impetus & pressus, insistenti tamen cedere sensim coguntur; relaxantur ergo, naturali majorem, recipiunt, transmittunt serosi liquidi copiam; oritur sic fluor albus §. 52, prosequitur, donec forte, post longissimas moras, vasa ulteriori sui se accommodaverint dilatationi, & menstrua solvantur. Quodsi jam serum potius abundet §. 50. 51, procuratorio sæpe pergit ille partes ipsorum complere munere; postea subsistit quandoque, & nisi per intervalla repetit; haud raro in consuetudinem abit; immo in dies ingravescit; comitem fere individuum habens, gravitatem & cruciatus lumbares.

§. 55. Aliquando etiam immoderatis succedit mensibus, cum nempe

nempe ceu postliminio revertentes §. 33, multi & affatim funduntur §. 36, unde supra modum dilatati sæpe canales, insigniter adeo debilitantur, ut robur amittant fere omne, nec valeant arcte satis se iterum constringere, sed passis quasi portis exitum ipsi largiantur. Unde neque inducias fert malum, sed continuo sæpe misellas infestat tramite.

§. 56. Quæ vero excernitur colluvies §. 54. 55, modo aquosa, limpida, tenuis prodit, modo crassior, mucosa, viscida, glutinosa; colore ut plurimum conspicitur albo, livido, cinereo; odore sæpe expers omni, fœdo interdum corrupta; interim est lenis, acris interim & mordax.

§. 57. Inde Diagnosis patet; quin & prognosis facile ex his deducitur: esse nempe affectum gravem satis & periculo plenum, sæpe non nisi longo præsidiorum usu curabilem, sæpissime & optima quævis eludentem.

§. 58. Curaturo autem tres sunt indicationes:

1. Humores corrigere, & lenitatem ipsis conciliare, si acres.
2. Affluxum eorum, versus hæc loca, minuere, impedire, avertere.
3. Uteri & vasorum dejectas roborare vires, & restituere.

§. 59. Humores corrigimus, ipsisque conciliamus lenitatem:

1. Succurrendo imbecillitati primæ digestionis & coctionis officinæ; hinc blandioribus evacuantibus eliminando per vomitum aut alvum, quæ ipsi inhæret sordes, & confortando dein stomachum, balsamicis amaris, vel chalybeatis.
2. Reducendo totam massam ad majorem inertiam, per ea, quæ singulari dote, acri specifico opposita.

§. 60. Affluxus humorum minuitur, impeditur, avertitur:

1. Minuendo copiam, missione sanguinis, vena incisa, vel scarificatione.
2. Aliorsum derivando eosdem, per laxantia, lenitiva, diuretica, & diaphoretica, quorsum referenda balnea laconica, frictiones, & motus corporis, ad primum initium levissimi sudoris.

§. 61.

§. 61. Uteri & vasorum dejectæ vires restituuntur, roborantur: injectionibus & balneis ex roborantibus, aromaticis, balsamicis, nervinis; inguinibus imposito sacculo ex iisdem in vino rubro decoctis; vaporando muliebria incensis suffimentis, ex gummatibus, vel aliis uterinis.

§. 62. Dum hæc ita aguntur §. 59. 60. 61. non naturalium usus, medicamentis accommodetur; hinc aër inhabitetur siccus, ad calidum inclinans; victus sit exsiccans magis quam humectans; vitentur in primis, fumo vel sale indurata, acria, nimis pinguia, & id genus alia; cæterum vita sit exercitata, somnus brevior.

§. 63. Enimvero, ubi per easdem causas §. 30. aut effectus §. 46. aut adhibitam denique curam §. 44. minora tandem uteri & vaginæ §. 23. ita compacta, incrustata, conglutinata, concreta & coalita sunt vasa, ut sanguinis nixibus §. 24. 25. nullo modo amplius auscultent, sed cedere nescia, fortissime omnem vim ipsius repellant; præcluduntur tum quidem menstrua, minime autem mala §. 34. 35, quæ potius superimminent proximius. Nimius quippe qui olim, exitum sibi per uterum expediebat §. 25. sanguis, nunc ad vasa & viscera vicina, remota, regurgitare cogitur, ubi minorem resistentiam invenit; unde diversæ, ut plurimum lugubres, inducuntur scenæ, quas brevi indicabo.

§. 64. Ab hæmorrhagiis ergo, menstruorum muneri vicariis succedentibus, auspicaturus, quæ ex vicinia oritur, primam lustrabo. Illam intelligo, quæ per vasa fit hæmorrhoidalia interna, in cavum intestini recti, & ex hoc foras per anum: Medicis Fluxus titulatur hæmorrhoidalis, vel hæmorrhoidum, internus, aut simpliciter Hæmorrhoides internæ.

§. 65. Constitit fida anatomicorum observatione: uteri vasa §. 23. cum laudatis §. 64. arctissime inter se communnicare vasis; non potest ergo non quin, denegato per illa itinere §. 63. increscente hinc impetu, adhæc copiose appellatur sanguis, nisi forsan & ipsa, incrustata nimis, renitantur, & uberiori illi aditum intercludant.

§. 66. Quodsi his jam debilioribus, admissus fuerit, colligitur sensim, & accumulatur in venis hæmorrhoidalibus, utpote a vena portarum oriundis, hinc omni valvularum subsidio orbis, & perpendiculariter adhuc adscendentibus; hinc maxima oritur allabenti sanguini resistentia, unde ad laterales arteriarum uberius cogitur productiones; quæ in succosas abeuntes extremitates, recto quidem tramite, sine notabili flexura decurrunt, glandulas constituentes intestinales, spurias dictas, humectandæ, & lubricandæ intestinorum cavitati dicatas, hinc libere in illam patentes; hac ipsa via, vasa se exonerant, eadem fere ratione ac supra §. 25, exceperis, quod fluxus hic raro modum servet.

§. 67. Quandoque etiam fieri poterit, ut cum omnis venosi sanguinis gravitas §. 66. redundet in punctum in quo vena incipit, nec minus appellentis, ibi maxime, sit pressionis centrum, ut inquam, ibidem ictu sanguis perrumpat, profusius exiturus.

§. 68. Denique a tenuitate hinc inde cedente membranarum vasa constituentium §. 64, oriri possunt tumores aneurismatici, varicosi, quos si sanguis, impetu suo vel mole perfregerit, aut acredine concepta eroserit, eundem dabit effectum §. 66. 67. immo ferociorem.

§. 69. Nec parum interim confert his §. 66. 67. 68. & subest causæ, si, quod per sua signa patet, magna illa abdominis, hepar puta & lien, sanguine infarcta, conferta, aut quovis modo obstructa, vel indurata sint viscera; unde redituro, per portarum venam, summum ponitur obstaculum, & cumulatio ipsius inevitabilis sequitur.

§. 70. Proritatur quoque hæmorrhoidum fluxus quam sæpissime, a Medicis an a medicastris, multo aloëticorum, non indulgentibus modo usui, sed suadentibus adeo illum, ut nimirum, menses deficientes jam §. 33. 63. revocentur; aut ut appetitus, qui per ipsam forte plethoram, hoc tempore, prostratus languet, resuscitetur, acuatur; aut malis §. 69. ut succurratur. Reliquas, brevitati studens, taceo occasiones.

§. 71.

§. 71. Manifeste satis signatæ sunt hæmorrhoides §. 64, ut plura addere velle supervacuum foret signa; in primis cum pathognomica alia non dentur; venditent qui velint vultum subviridem pro tali.

§. 72. Prognosis firmatur ex consideratione causæ concurrentis, atrocitatis, durationis & effectus fluxionis.

§. 73. Therapia partim jam tradita est §. 44, ex abundanti adhuc omnium generalem postea, ut carmen tumulo, superaddam.

§. 74. Jam ad Mictum procedo cruentum, illam duntaxat affectionem, ubi sua sponte, sine dolore, sanguis copia mingitur. Accidit potius illis, vino & opiparis, quæ delectantur, obsoniis, corpus interim motu exercent concitatiori.

§. 75. Provenit ex eo, quod occlusis uteri vasis §. 63, sanguis sursum fertur, & minus resistentibus renalibus arteriis, ad ipsas fere detruditur, unde cum venæ non valeant, tantam, tam subito, sanguinis recipere, revehere copiam, arteriæ mox opplentur, distenduntur & sanguinis tandem quantitate, fistulæ illæ minimæ arteriarum, laterales, uriniferæ, ab inventore Bellinianos vocant ductus, aperiuntur, relaxantur. Transit sic sanguis, iter prosequens per papillas, seu fasciculos tubulorum renalium, in cavitatem pelvis, hinc per ureteres in vesicam, unde mictu eliminatur, sine vel cum urina.

§. 76. Mictus sanguinei §. 75. ex dictis §. 74. clara & distincta constat diagnosis; prognosis fere convenit cum illa §. 72. addideris, multo esse periculosiorem.

§. 77. Superius non minus per os, mediante ventriculo, è gastricis quam sæpissime, aliquando è brevibus vasis, corpus prægravans, rejicitur sanguis: morbum, Vomitum dicunt cruentum.

§. 78. Ex arteria nempe cœliaca, gastricæ omnes ad unam oriundæ arteriæ, interiora ventriculi subeuntes, varias distribuunt ramificationes, quarum extremitates, oris in cavum ventriculi terminantur patulis; hinc facile est intellectu, auctis

mole & impetu ruentis ad ventriculum sanguinis, dilatatis & tensis majoribus vasis, sub conditione §. 63. non meliora de reliquis esse speranda, in primis cum sociorum §. 25. 66. 75. in pulvere videamus vestigia.

§. 79. Brevia vero sic dicta vasa §. 77, sunt gastricarum venarum productiones, quibus ad lienem tendentibus, medio fere itinere, obviam facti surculi splenici; illas excipiunt, inque unum cum ipsis abeunt truncum; hoc apparatu, sanguinem a ventriculo reducem, in venam deponentes splenicam, ulterius ad portas vehendum. Illo autem quomodocunque intercepto transitu, hinc reliquis impeditis viis, quis non videt, memoratas, a tergo sic tandem sanguine obrui debere, venas, ut valvulæ, positæ in hiatu citatorum vasorum in splenicum ramum, allabentem illum nec excipere amplius, nec reprimere decumbentem queant? Formant ergo nodos, varicum nomine insignes, rumpunt denique vincula, & sanguine inundant ventriculum; irritatur hinc ille, motum invertit, convellitur, fit vomitus sanguinis effrenus.

§. 80. Subjectiores ipsi sunt, diutini, quarum animos, exedunt mœrores, conficiuntque curæ; aromata aut allia quæ nimis in deliciis habent; vel quæ duriori victu ad implenda naturæ desideria defunguntur, & vitam agunt desidiosam, sedentariam.

§. 81. Circa Diagnosin non habeo quæ addam; nec alia est Prognosis, quam quæ mictus cruenti §. 76.

§. 82. Non raro etiam uteris obturatis §. 63, sanguis cogitur ad pectus, ubi exitus sibi viam per pulmones facit, & tussiendo, sincerus, multus, floridus, spumans ejicitur; Hæmoptoë audit Medicis affectio.

§. 83. Regurgitans quippe ad cor, majori impetu, in laxatum cordis dextri irruit ventriculum sanguis, indeque propellitur in arteriam pulmonalem, ex cujus innumeris ramificationibus, in rete subtilissimum confusis, totamque vesicularum non solum mirabiliter occupantibus aream, verum ad parietes quoque extensis, per infinitas plane anastomoses, ad venas ejus-

jusdem nominis, auriculam finiftram, in cor demum finiftrum, tranfire debet; unde tantam fanguinis copiam excipiendo, reddendo, cum non refpondeant illæ, immo fi refponderent, cor præterea finiftrum, ob auctam fibi a vafis refiftentiam §. 30. 63, projiciendo rite & expellendo, ob impetum vero venofi ad cor dextrum preffi fanguinis validiorem, admittendo adeo, impar foret, liber in pulmonibus turbatur, impeditior fit circuitus, fanguis redundat, congregatur fenfim in vafis pulmonalibus, in primis in arteriis, progreffu temporis penitus infarciuntur vafa, & nifi forte fanguini aditus concedatur ad ultimas illas meatuum arterioforum propagines, in bronchia & veficulas hiantes, hæque ictus gravitate & celeritate recludantur, facile rumpere potis erit vafa, cum omnia leviffimis tantum conftent membranis; aut etiam fi acrior fuerit, in fcorbuticis, hoc modo folvet illa. Extravafato autem, five per novam id factum fit viam, five per naturalem ampliatam, intra pulmones fanguine, moleftiffime ex eo habent ipfi, prægravantur, ftimulantur, laceffuntur, donec vehementi impetu per fcreatum, aut violento concuffu ex tuffi, fe liberaverint, & farcinam foras rejecerint.

§. 84. Fœminæ teneriores & graciliores, magis huic malo funt expofitæ; præ cæteris, quæ palpitationibus cordis, aut pulmonum labe quacunque correptæ excruciantur, aut olim ipfis implicitæ vixerunt.

§. 85. Ex his denuo diagnofis, nullo plane negotio, eft haurienda. Eventus vero præfagia defumuntur ex fuperius memoratis §. 72, expenfis fimul, delicatula partis affectæ ftructura, & fummo ipfius ufu.

§. 86. Denique e naribus, licet rariffime, abolita menftrua §. 63, fuppleri accidit, rapto verfus caput fanguine, & turgentibus, ex coërcita ipfius copia, ruptis vafis, pituitariam Schneideri, undique & copiofiffime diftinguentibus, membranam; aut dilatatis & expeditis ipforum ramulis, qui narium fecernendo muco infervientes, tenues formant penicillos, ficque intra nares, extremitatibus fuis dehifcunt. Sanguinis hanc fluxionem,

xionem, Hæmorrhagiam nuncupant per excellentiam, vel narium quoque nomen adjiciunt.

§. 87. In Diagnosi hujus §. 86. ut fallamur fieri nequit; nec prognosis multam operam facesset, attendenti, ad ea quæ diximus §. 72.

§. 88. Methodus generalis medendi largioribus illis hæmorrhagiis §. 64. 74. 76. 82. 86. exigit ut adspiremus ad sequentia:

1. Æstuantis impetum, ferociamque sanguinis, comprimere, copia subducta, & justo interno usu frigidorum vel actu, vel potentia: ut sunt aqua frigida, acida, nitrosa.
2. Circulationem invitare, allicere ad peripheriam, laxantibus, diaphoreticis, balneis, fomentis, fricationibus, epispasticis, suctu, ligaturis.
3. Contumacem coërcere fluxionem, deobstruentibus, lenientibus, consolidantibus, adstringentibus, stipticis, anodynis, opiatis, externe interne adhibitis.

§. 89. Diæta non minus requiritur exacta minimum: aëre utendum subfrigido, sicco; victu tenui, liquido, antiphlogistico; potu simili; quiete animi & corporis naturali, artificiali; alvo libera, laxa.

§. 90. Ab ulceribus præterea, cancrisque, & carcinomatibus, quibus forte, menstruorum hoc sufflaminationis tempore §. 63, laborant fœminæ, aliæ ipsis prodeunt hæmorrhagiæ: si per magna tum sanguinis illa molimina, & impetus validos §. 63, rumpuntur vasa cohærentia adhuc & integra, aut eroduntur ab acri § 41, vel exesa jam aperiuntur.

§. 91. Sensibus partim innotescunt externis, aspectu nimirum, tactu, odoratu, partim ratiocinio ex phænomenis præcedentibus, ulcerationis, scirrhi vel cancri, & præsentibus hæmorrhagiæ, collatis formato; aut abstrusioribus demum illis, probabili tantum conjectura. Lethales sæpissime sunt, nec cessant, donec anima cum sanguine effluxerit; spes exigua tamen. extremaque salus pendent a Venæ sectione, diluentibus, cum opposito acri ad acre prædominans, & opio.

§. 92.

§. 92. Sed aliæ adhuc, rariores licet, largæ tamen, ſanguinis fiunt eruptiones ex varicibus §. 79. in coxis, ſuris, uteri cervice, vel ad anum quoque, hæmorrhoidibus varicoſis dictis, ruptis ex iiſdem cauſis §. 90.

§. 93. In promtu ſatis poſita eſt diagnoſis, prognoſis non minus, quæ haud aſpernanda ſæpe minatur pericula, niſi prudens ſubveniat medicatio; hæc abſolvitur opportuno uſu conſolidantium, ſtipticorum, adſtringentium, anodynorum, diæta §. 89 præſcripta, & vinculis chirurgicis rite applicatis.

§. 94. Cæterum ad debiliora, ſanguis §. 63, determinatus loca, memoratis, non ſolum foras, effunditur modis; accidit non nunquam, idem hoc fieri internè, in cavum aliquod corporis clauſum, tumque cauſa exiſtit ſubitaneæ mortis, aut fomitem exhibet fœcundiſſimum, multarum, graviorumque ægritudinum: Apoplexiæ, Lethargi, Paralyſios, Empyematis, Hydropis, & ſic porro. Quarum vel ſimplicem conditurus hiſtoriam, tractatus, quidni Diſſertationis tranſcenderem fines, hæc igitur hactenus.

§. 95. Fibris autem & vaſis rigiditate arctius adſtrictis, ſanguinis copia increſcentis, effoetiſque uteris retenti, dictæ quidem §. 64. ſeqq. minus bene ſuccedunt machinationes, nec rubro ipſi, exitus datur locus; interim ſi vel in tantum cedant, ut ſeroſæ partis fieri poſſit depletio, fluxio hæc ſanguineæ ſubſtituitur, fiuntque ut menſtruorum loco fluor albus §. 54; ſic hæmorrhoidum §. 66. albæ hæmorrhoides; mictus cruenti §. 75, mictio alba, craſſa, mucoſa admodum; vomitus cruenti §. 78, vomitus ſeri viſcidiuſculi copioſus; hæmoptoes §. 83, aſthma humidum, cum vel ſine tuſſi; hæmorrhagiæ §. 86, phlegmatorrhagia.

§. 96. Eandem ſubinde ſeri evacuationem, in oblongo inteſtinorum, fieri experimur, tractu, juvantibus, minimis glandulis eorum ſpuriis §. 66; liquidis tum copioſe ſolvitur alvus, & Diarrhœæ nomen dant morbo, aut Dyſenteriæ, notabili dolore ſtipato ipſi, ex acrimonia quacunque humorum.

§. 97.

§. 97. Nec sola semper rigiditas §. 95, effectuum horum §. 95. 96. habenda est causa; plenitudo quippe serosa §. 50, multoties symbolam confert, unica interdum, vel potius nimium sæpe sufficit.

§. 98. In magna sæpe vitæ, corpus exhauriendo, prosternendo vires, enumerati §. 95. 96. si perennant morbi, miseras inducere solent, discrimina; in eundem ad minimum magis magisque disponunt morbum, & diuturnis portas pandunt affectionibus. Hinc expedite cogniti, mox sub initio, serio & prudenter sunt curandi; quod methodo fit exposita §. 58. n. 1. 2. 59. 60. & corroborantibus, narcoticisque, haud neglecta simul, quam §. 62 commendavimus, diæta.

§. 99. Simili ratione § 95. 97, ulcera, cancri & carcinomata §. 90, copiosam eructant saniem, ichorem multum; immo cum in loco, ulceri obductæ olim cicatricis, debilior quandoque, concretorum integumentorum manserit fabrica, intensiusque humores canalium feriant latera, locus hic, pressus illos sustinere impos, refricatur, reviviscit ulcus, inveterascit, fit cacoëthes, & depascendo non nunquam serpens. Quæ indicasse, sufficiat

§. 100. De morbis, ex effusis in cavitatem quandam, & stagnantibus ibidem humoribus, idem ac de sanguine §. 94. sentiendum erit.

§. 101. Ultimo, nunc itidem per causas §. 30., aut aliam quamcunque, eo adducta si fuerit res, ut laudati hactenus, sanguini vel sero luxurianti, commode minus pateant exitus, aliæ, quidem æque tristes & periculosæ, infelicibus parantur ægritudines; vasis enim angustius coërcita liquida, arctius comprimuntur, compinguntur, hinc expulsis & expressis liquidioribus, tenuissimis, crassiora in majores coëunt moleculas, & laudabilis loco humoris, atrabilario illo, corpus repleri incipit, aut crasso, glutinoso, pituitoso inerti.

§. 102. Turbatur ergo §. 101, in universum destruitur, superstes forte æquabilis circulatio; viscidi, tenaces, in minoribus,

ribus, ubique fere, impacti meatibus, sistuntur, corrumpuntur, coagulantur, concrescunt, humores; maxime in partibus membranosis, nerveis, pressis magis, & glandulis; unde oriuntur congestiones, obstructiones, infarctus, dolores leviores, graviores, pro diversa perpetientis partis conditione, & corruptionis gradu majori, minori.

§. 103. Fiunt autem saevi in capite dolores, hemicraniae, clavus sic dictus histericus, melancholia, mirae & falsae imaginationes, mania, vertigines, scotomiae, lethargi, apoplexiae, paralyses, epilepsiae; in pectore, variae praecordiorum angustiae, asthmata, suffocationes; in abdomine, mala omnia hypochondriaco hysterica, obstructiones, & indurationes scirrhosae, hepatis, lienis, pancreatis &c, calculi renum & vesicae, dolores atroces cardialgici, iliaci, colici, nephritici, stranguriae &c; In artubus Podagra, arthritis vera, vaga; in glandulis scirrhi, cancri occulti, manifesti; in superficie universa corporis, pruritus, qui ad genitalia in primis subsultant, scabies ferina, & aliae cutis foeditates. Proveniunt quoque, scorbutus, ex eadem causa §. 101, & febres intermittentes, plures, diu excruciantes, praecipue quartana.

§. 104. Sed tanta horum §. 102. est copia morborum, ut non modo longum nimis, sed quasi impossibile foret, omnes enumerare, nedum singulorum evolvere nexum, affinitatem, signa, aut curam. Circa ultimam, paucis haec tantum addo: in medicabilibus, omne facile, sanguinis detractionem, ferre punctum, si pugnetur simul laxantibus, diluentibus, lenientibus & resolventibus. Cave tamen, ne vim adhibeas cancro, vel scirrho, quâ mala haec velis tollere, ipsa enim jam minus secura est exstirpatio, & per hanc ad alia utplurimum deducuntur loca. Lenibus potius appositis blandiaris ipsis; nec prohibebis sic, ad ultimam quo minus perveniant senectutem mulierculae.

§. 105. Haec pro scopo nostro sufficiant, ne temporibus Tuis, B. L, quae melioribus consecrasti, nugis meis insidiari videar. Meliora fortassis, si Deo ita visum fuerit, o-

D lim

lim tradam. Scias interim optime mihi conſtare, allegatorum auctorum citatione, ſpiſſari volumina, oſtentari eruditionem, debitam cuilibet aſſignari laudem; primum anxie vitavi, nec ventoſæ plebis venor ſuffragia, maximis autem in arte viris laudandis, omni ego auctoritate deſtitutus, minime ſufficio.

F I N I S.

